

روبو در میانهٔ شبکه‌ای از مأموریت‌های دفاعی

تور ناتویی وزیر خارجه آمریکا، پیام بازدارندگی به روسیه و چین ارزیابی شد؛

رامین پرتو

سفر مار کورویوبو،وزیر امور خارجه آمریکا، به ایسلند، یونان و پرغال در شرایطی انجام می‌شود که واشنگتن همزمان بامجموعه‌ای از بحران‌ها و رقابت‌های ژئوپلیتیکی در گیر است؛از تنش باایران و تحولات خاورمیانه گرفته تا جنگ اوکراین، رقابت با چین و نگرانی درباره تحرکات روسیه در قطب شمال. از این منظر، سفر سه‌کشوری روبو، رانمی‌توان صرفاً یک تور دیپلماتیک معمول یا حتی سفری با تمرکز محدود بر شمالگان دانست، بلکه این سفر در واقع بخشی از تلاش دولت دونالد ترامپ برای بازتعریف مناسبات امنیتی، دفاعی و اقتصادی آمریکا،متحدان اروپایی و هم‌زمان ارسال پیام به رقابی واشنگتن است.

نخستین مقصد روبو، ایسلند بوده؛ کشوری کوچک اما بر خوردار از موقعیتی استثنایی در معماری امنیتی شمال اقیانوس اطلس. ایسلند عضو ناتو است، اما از تش ندارد و اهمیت آن بیش از توان نظامی مستقیم، به موقعیت جغرافیایی‌اش بازمی‌گردد. قرار گرفتن این کشور میان آمریکای شمالی و اروپا، آن را به نقطه‌ای مهم در معادلات امنیتی اقیانوس اطلس شمالی و قطب شمال تبدیل کرده‌است.

روبو در دیدار با مقام‌های ایسلندی، این کشور را «دوست خوب» آمریکا خواند و بر آمادگی واشنگتن برای افزایش همکاری‌های نظامی تأکید کرد. او موقعیت ایسلند، ادر مرکز بسیاری از مسائل امنیتی و دفاعی منطقه توصیف کرد و هشدار داد که تهدیدها در قطب شمال در حال افزایش است. از نگاه واشنگتن، حضور و همکاری نزدیک‌تر با متحدان شمالی می‌تواند مانعی در برابر افزایش نفوذ روسیه و چین در منطقه باشد. بااین حال، انتخاب ایسلند به عنوان نقطه آغاز سفر، پیام دیگری نیز دارد. سیاست‌های ترامپ در باره گرینلند و اظهارات او درباره کانادا و ناتو، در میان متحدان اروپایی نگرانی ایجاد کرده است. انتشار نقشه‌ای که قلمرو آمریکا را تا گرینلند و ایسلند امتداد می‌داد، حساسیت‌ها در ایسلند، افزایش یادو حتی به احضار سفیر آمریکا انجامید. بنابراین

روبو در ایسلند علاوه بر پیگیری منافع راهبردی واشنگتن، مأموریت دشوار دیگری نیز داشت: اطمینان دادن به متحدی که نسبت به رویکرد دولت ترامپ احساس نگرانی کرده‌است.

شمالگان و راهبرد گسترده‌تر واشنگتن

اگرچه قطب شمال یکی از محور های آشکار سفر روبو است، اما مجموعه اظهارات او نشان می‌دهد که اهداف واشنگتن بسیار فراتر از شمالگان است. انتخاب یونان به عنوان مقصد دوم، اهمیت شرق مدیترانه، انرژی، مسیرهای دریایی، همکاری نظامی و تحولات خاورمیانه را وارد این معادله می‌کند. یونان از دید واشنگتن یک شریک مهم ناتو و نقطه‌ای راهبردی در جنوب شرقی اروپا محسوب می‌شود؛ کشوری که به دلیل موقعیت جغرافیایی خود می‌تواند

آمریکا به دنبال بازگشت به پایگاه بگرام افغانستان

است و برخی افراد حتی از مشاهده خودروهای نظامی خارجی و پرواز هواپیماها در ارتفاع پایین در اطراف این پایگاه خبر داده‌اند. با این حال، ساکنان بگرام این گزارش‌ها را رد کرده و گفته‌اند تنها نیروهای مسلحی که در اطراف پایگاه رفت‌وآمد دارند، نیروهای طالبان هستند. یکی از ساکنان این منطقه، با اشاره به تماس‌های مکرر بستگانش در براره بازگشت آمریکایی‌ها گفته است، چنین اتفاقی در بگرام رخ نداده است. او که از سال ۲۰۰۱ و زمان ورود نخستین نیروهای آمریکایی در منطقه حضور داشته‌است، تأکید کرد که اکنون هیچ نشانه‌ای از حضور آمریکایی‌ها

پنج سال پس از خروج نیروهای آمریکایی از افغانستان، شایعات درباره بازگشت آمریکا به پایگاه بگرام ادامه دارد، اما ساکنان منطقه حضور نیروهای خارجی را رد می‌کنند و حملات پاکستان، اهمیت راهبردی این پایگاه را یادآوری می‌کند. بر اساس ویدئوهای وایرال و اظهار نظرهای منتشر شده در شبکه‌های اجتماعی طی ماه‌های گذشته مدعی شده‌است که نیروهای آمریکایی به‌صورت هم‌پایه کنترل پایگاه هوایی بگرام در شمال کابل را دوباره به دست گرفته‌اند. این ادعا در کابل میان ساکنان و کاربران شبکه‌های اجتماعی به‌طور گسترده تکرار شده

در بگرام مشاهده نمی‌کند. یک افسر سرویس اطلاعاتی طالبان که در جریان بازدید از بگرام بوده است، ادعاهای مربوط به حضور نیروهای خارجی را «خبر جعلی» خوانده است. این مقام طالبان گفته‌است که این گروه کنترل کامل پایگاه را در اختیار دارد و هیچ نیروی آمریکایی در بگرام حضور ندارد. او همچنین گفته‌است طالبان هرگز حضور نظامی خارجی در افغانستان را تحمل نخواهد کرد و به همین دلیل با نیروهای خارجی جنگیده است. با

وجود این اظهارات، زمانی که این مقام طالبان تلاش کرده است وارد پایگاه شود، نگهبانان مانع ورود آنها شدند. این مقام طالبان حتی با وجود داشتن مدارک شناسایی نتوانسته است از تها نیروهای مأمونی پایگاه عبور کند و گفته است تصمیم‌گیری درباره ورود افراد به پایگاه در اختیار وزارت دفاع قرار دارد. در حالی که ساکنان حضور نیروهای آمریکایی را رد می‌کنند، آسمان بگرام در ماه‌های اخیر کاملاً آرام نمانده‌است و این پایگاه در جریان تسدید درگیری‌های مرزی میان پاکستان و افغانستان هدف حملات هوایی قرار گرفته‌است.

هشدار کره شمالی به آمریکا در مورد تنش آفرینی در تایوان

تایوان از زیر سؤال برد، وی با محکوم کردن فروش جنگنده‌های آمریکایی به تایوان، هشدار داد که واشنگتن باید درباره پیامدهای تقابل مستقیم با «قدرت ملی جمهوری خلق چین» برای امنیت تایوان، به خوبی فکر کند. این واکنش‌ها در پی آن صورت گرفت که هفته گذشته، نخستین محموله از ۶۶ فروند جنگنده «اف-۱۶ وی» که در سال ۲۰۱۹ سفارش داده شده بود، وارد

کره شمالی در بیانیه‌ای ضمن انتقاد از فروش تسلیحات و حمایت نظامی آمریکا از تایوان، واشنگتن را به دامن زدن به تنش‌ها در تنگه تایوان متهم کرد. هم‌زمان کیم جونگ اون بر حمایت پیونگ‌یانگ از مسکو تأکید کرد. به گزارش خبرگزاری رسمی کره شمالی (KCNA)، کیم میونگ چول، تحلیلگر امور بین‌الملل این کشور، سیاست‌های ایالات متحده در قبال

تسالونیکي نیز نشان داد که این راهبرد با مخالفت بخش‌هایی از جامعه و جریان‌های سیاسی یونان روبه‌رو است. معترضان، افزایش حضور نظامی آمریکا، هزینه‌های دفاعی و همکاری‌های انرژی را عامل تشدید فشار اقتصادی و گرفتار شدن یونان در رقابت‌های ژئوپلیتیکی می‌دانند. این اعتراض‌ها بیانگر شکافی است که میان محاسبات امنیتی دولت‌ها و نگرانی‌های اجتماعی در برخی کشورهای اروپایی وجود دارد.

پرغال نیز در همین چارچوب اهمیت پیدا می‌کند. این کشور عضو ناتو و واقع در حاشیه اقیانوس اطلس است و می‌تواند در محاسبات دریایی و ارتباطی آمریکا با اروپا نقش داشته باشد. در نتیجه، مسیر ایسلند، یونان و پرغال را می‌توان زنجیره‌ای از نقاط راهبردی در دو سوی اروپا دانست که هر یک بخشی از نیازهای امنیتی و اقتصادی واشنگتن را پوشش می‌دهند.

چرا عضویت اوکراین در ناتو «روی‌میز» واشنگتن نیست؟

هم‌زمان با سفر روبو، اعلام صریح‌اومینی بر اینکه عضویت اوکراین در ناتو «در حال حاضر روی میز نیست»، یکی از مهم‌ترین پیام‌های سیاسی واشنگتن بود. این موضع در ظاهر با سیاست حمایت گسترده غرب از اوکراین در برابر روسیه تفاوت دارد، اما با رویکردی که آمریکا برای پایان دادن به جنگ دنبال می‌کند، همخوانی بیشتری دارد. پذیرش اوکراین در ناتو به معنای افزایش شدید احتمال رویارویی مستقیم میان روسیه و اعضای پیمان آتلانتیک شمالی است. ماده پنج مناتو تعهد اعضا به دفاع جمعی را در پی دارد و بنابراین عضویت اوکراین در شرایط جنگی می‌تواند محاسبات امنیتی را به سطحی بسیار خطرناک‌ا رتقادهد. واشنگتن با تأکید بر پایان جنگ، عملاً تلاش می‌کند فضای لازم برای مذاکره و توافق احتمالی با مسکو را باز نگذارد.

از منظر دولت ترامپ، ادامه جنگ بدون چشم‌انداز مشخص برای پایان آن، هزینه‌های اقتصادی و سیاسی قابل توجهی برای آمریکا و متحدانش دارد. بنابراین اولویت اعلام‌شده روبو نشان می‌دهد که واشنگتن در مقطع کنونی میان «گسترش ناتو» و «پایان جنگ» دومی را ترجیح می‌دهد.

از سوی دیگر، این موضع می‌تواند بخشی از محاسبه آمریکا در قبال روسیه باشد. واشنگتن هم‌زمان که مسکو را رقیب

سفر روبو، راهی توان بخشی از تلاش آمریکای برای تحکیم شبکه‌ای از همکاری‌های دفاعی در اروپا دانست، که هم‌زمان می‌تواند برای مهار روسیه، تأمین منافع انرژی و دریایی آمریکا و تقویت صنایع تسلیحاتی این کشور مورد استفاده قرار گیرد

راهبردی می‌دانند، می‌خواهد تمام مسیرهای گفت‌وگو با کرملین را مسدود کند. از نگاه چین و روسیه، سفر روبو احتمالاً بیش از یک سفر دیپلماتیک اروپایی تلقی می‌شود. روسیه می‌تواند تمرکز آمریکا بر ایسلند و شمالگان را نشانه تلاش واشنگتن برای محدود کردن فضای مانور مسکو در منطقه‌ای بداند که اهمیت آن با تغییرات ژئوپلیتیکی و مسیرهای جدید دریایی و منابع طبیعی افزایش یافته است. هم‌زمان، تقویت همکاری نظامی آمریکا با یونان نیز از دید روسیه می‌تواند به معنای تحکیم حضور واشنگتن در جنوب اروپا و شرق مدیترانه باشد.

چین نیز احتمالاً سفر روبو را در چارچوب گسترده‌تر رقابت آمریکا برای تثبیت شبکه متحدان خود ارزیابی می‌کند. اگر واشنگتن در شمالگان، اقیانوس اطلس و مدیترانه حضور خود را تقویت کند، این امر می‌تواند بخشی از راهبرد بزرگ‌تر آمریکا برای حفظ برتری ژئوپلیتیکی و جلوگیری از گسترش نفوذ چین در مناطق راهبردی باشد. در نهایت، سفر روبو را باید تلاشی چندلایه برای بازآرایی جایگاه آمریکا در برابر روسیه و چین و در عین حال مدیریت روابط با متحدان اروپایی دانست. ایسلند، مادا اهمیت فزاینده شمالگان و اقیانوس اطلس شمالی است، یونان حلقه اتصال راهبرد آمریکا به مدیترانه، انرژی و خاورمیانه و پرغال بخشی از معماری اقیانوس اطلس است. بنابراین، قطب شمال تنها نقطه آغاز این سفر است، نه مقصد نهایی راهبرد واشنگتن. پیام اصلی سفر آن است که آمریکا در شرایط تعدد بحران‌ها به جای تمرکز بر یک جبهه، در حال تقویت هم‌زمان شبکه‌ای از متحدان و نقاط راهبردی در پیرامون اروپا است؛ اقدامی که برای روسیه و چین نیز نمی‌تواند صرفاً یک تحرک دیپلماتیک عادی تلقی شود.

جهان نما

رود تر کیه و پاکستان به بحران یمن؛

فعال سازی بند «دفاع جمعی» پیمان مکه

ترکیه، پاکستان و عربستان سعودی برای نخستین بار از زمان امضای پیمان دفاعی سه‌جانبه خود، سازوکار «بازدارندگی جمعی» را فعال کردند؛ تصمیمی که می‌تواند نشانه شکل‌گیری یک چارچوب امنیتی جدید در منطقه و افزایش همکاری نظامی سه کشور در برابر تهدیدهای ناشی از حملات حوثی‌ها باشد.

به نقل از الجزیره، وزیران دفاع و خارجه سه کشور روز دوشنبه در یک نشست اضطراری در ریاض درباره وضعیت امنیتی منطقه تصمیم گرفتند اقدامات بازدارنده پیش‌بینی‌شده در پیمان دفاعی موسوم به «اتلاف دفاعی مکه»، را فعال کنند. این نخستین بار از زمان امضای توافق در ۱۷ اوت است که سازوکار دفاعی آن به اجرا گذاشته می‌شود. بر اساس توافق سه‌جانبه، حمله به هر یک از اعضای اتلاف به عنوان حمله به هر سه کشور تلقی می‌شود؛ اصلی که از نظر ساختاری یادآور ماده پنجم پیمان آتلانتیک شمالی درباره دفاع جمعی است. خالد بن سلمان، وزیر دفاع عربستان اعلام کرد کمیته مشترک سه کشور بافعال کردن اقدامات بازدارندگی جمعی در چارچوب اتلاف موافقت کرده است. او هدف این تصمیم را واکنش به حملات اخیر و عوامل مسئول آنها و همچنین تقویت همبستگی سه کشور در برابر حملات علیه عربستان عنوان کرد.

وزارت خارجه پاکستان نیز در بیانیه‌ای اعلام کرد سه کشور نیروها را توانمندی‌های نظامی مورد توافق را تأمین و امکان استقرار سریع آنها در عربستان را فراهم خواهند کرد. اجرای این تعهدات نیز بر اساس ترتیبات مورد توافق و مطابق قوانین داخلی هر کشور انجام خواهد شد.

تصمیم سه کشور برای فعال کردن پیمان دفاعی در شرایطی گرفته شده که در هفته‌های اخیر حملات حوثی‌ها علیه اهدافی در عربستان افزایش یافته است. هم‌زمان با اعلام فعال شدن اتلاف، نیروهای وابسته به دولت یمن نیز عملیات ضدحمله‌ای را برای بازپس‌گیری مناطقی که حوثی‌ها در ماه گذشته تصرف کرده بودند آغاز کردند. این نیروها که از حمایت عربستان بر خور دارند، مدعی شده‌اند شهر بندری مخا در ساحل دریای سرخ را پس گرفته و کنترل تنگه راهبردی باب‌المندب را در اختیار گرفته‌اند.

اتلاف به رهبری عربستان نیز مشارکت خود در عملیات دولت یمن را تأیید کرده و اعلام کرده است حدود ۱۰۰ جنگنده این اتلاف در حال پشتیبانی هوایی از نیروهای یمنی هستند. در مقابل، حوثی‌ها گفته‌اند که به‌فروگاه بین‌المللی ملک خالد در ریاض و پایگاه‌ها را مکرر در رافع حمله کرده‌اند و از حمله به چندین هدف دیگر از جمله فروگاه و پایگاه نظامی خبر داده‌اند. با این حال، ریاض این ادعاها را تأیید نکرده است. پیمان دفاعی سه‌جانبه عربستان، ترکیه و پاکستان در ۷ اوت امضا شد؛ توافقی که در پی تشدید درگیری‌های منطقه‌ای و هم‌زمان با جنگ آمریکا و اسرائیل علیه ایران شکل گرفت. در زمان امضای پیمان، جزئیات دقیقی درباره تعهدات نظامی هر یک از سه کشور منتشر نشد، اما از همان ابتدا اصل دفاع متقابل در مرکز توافق قرار داشت.

توان نظامی سه کشور نیز قابل توجه است. بر اساس شاخص قدرت نظامی جهانی ۲۰۲۶ که مورد استناد قرار گرفته، ترکیه، پاکستان و عربستان در مجموع حدود ۱.۴ میلیون نیروی فعال، نزدیک به ۳۴۰۰ فروند هواپیمای نظامی، ۶۰۰۰ تانک و بیش از ۲۴۰۰ شناور نظامی در اختیار دارند. اگرچه ارقام مربوط به توان نظامی به‌تنهایی نشان دهنده میزان آمادگی عملیاتی یک اتلاف نیست، اما ظرفیت‌های موجود سه کشور می‌تواند پایه‌ای برای همکاری امنیتی گسترده‌تر در آینده فراهم کند.

پس از حملات موشکی حوثی‌ها به سمت عربستان در اوایل سپتامبر، خواجه محمد آصف، وزیر دفاع پاکستان هشدار داده بود که در صورت گسترش درگیری‌های یمن به خاک عربستان، پیمان مکه می‌تواند فعال شود. با این حال، تا روز دوشنبه اقدام عملی در چارچوب این پیمان صورت نگرفته بود. تحلیلگران پیش‌تر گفته بودند که ترکیه و پاکستان تمایل داشتند نقش میانجی خود را در جنگ آمریکا و اسرائیل علیه ایران حفظ کنند و از ورود مستقیم به یک رویارویی نظامی جدید در منطقه خودداری کنند. اما تشدید حملات حوثی‌ها و افزایش تهدید علیه عربستان، محاسبات سه کشور را تغییر داده است.

عبدالعزیز الغنشان، پژوهشگر ارشد غیرمقیم در مجمع بین‌المللی خلیج فارس، فعال شدن پیمان مکه را تحولی مهم برای امنیت منطقه دانسته است. به گفته او، حملات و اقدامات حوثی‌ها طی هفته‌ها و ماه‌های اخیر به تسریع روند شکل‌گیری این اتلاف کمک کرده است.

از این منظر، اهمیت تصمیم اخیر تنها در استقرار احتمالی نیروهای ترکیه و پاکستان در عربستان خلاصه نمی‌شود. این تحول می‌تواند نشانه‌ای از تلاش کشورهای منطقه برای ایجاد سازوکارهای امنیتی مستقل‌تر و چندجانبه‌تر باشد؛ سازوکارهایی که در آن کشورهای منطقه بخشی از مسئولیت مقابله با تهدیدهای امنیتی را مستقیماً بر عهده بگیرند. البته هنوز مشخص نیست «اقدامات بازدارندگی جمعی» دقیقاً شامل چه سطحی از استقرار نیرو، تجهیزات و عملیات نظامی خواهد بود.

فعال شدن اتلاف دفاعی مکه را می‌توان نخستین از مون عملی توافقی دانست که تنها چند ماه پیش میان سه کشور امضا شد. اگر همکاری نظامی ترکیه، پاکستان و عربستان در واکنش به حملات حوثی‌ها گسترش یابد، این پیمان می‌تواند از یک توافق سیاسی به یک سازوکار امنیتی عملیاتی تبدیل شود.

با ایلنا همراه شوید

خبرگزاری کار ایران «ایلنا»

جنگ رسانه‌ای عربستان و امارات در پرونده یمن

گفتنی دانستند که شبکه «اسکای نیوز

ندارد. برخی دیگر نیز معتقدند پوشش شماری از تحولات میدانی و سیاسی از سوی این شبکه، نشان دهنده جانبداری از برخی طرف‌ها یمنی است. شماری از روزنامه‌نگاران سعودی نیز نارضایتی خود را از پوشش تحولات یمن توسط «اسکای نیوز عربی» ابراز کردند. از جمله این افراد، «حسن العلوی» روزنامه‌نگار سعودی است که از آنچه تغییر در گفت‌مان این شبکه درباره جنگ یمن دانسته، انتقاد کرد. برخی انتقادها حتی تا تاجپاش رفت که پوشش این شبکه خبری از تحولات پرونده یمن با پوشش رسانه‌های وابسته به انصارالله یمن مقایسه شد؛ موضوعی که منتقدان آن را نشانه تفاوت بین پوشش با

شبکه «اسکای نیوز عربی» امارات با انتقادهای شدید فعالان و روزنامه‌نگاران سعودی در شبکه‌های اجتماعی مواجه شده است؛ انتقادهایی که در پی نحوه پوشش این شبکه از تحولات نظامی اخیر مدعو به مطرح شده و هم‌زمان، بحث‌هایی درباره سیاست تحریریه این شبکه خبری و نحوه پرداختن آن به مواضع و تحرکات مرتبط با جنگ و تشدید تنش‌ها در منطقه شکل گرفته است. بر اساس گزارش وبگاه عربی ۲۱، این انتقادها به‌ویژه هم‌زمان با تشدید عملیات نظامی در یمن برجسته شده است. شماری از فعالان سعودی، این شبکه خبری را به مطرح کردن روایت‌هایی متهم کردند که به مواضع عربستان همخوانی

مجارستان موانع عضویت اوکراین در اتحادیه اروپا را برداشت

هفته آینده شورای اروپا را بر طرف می‌کند. همچنین می‌تواند به پیشرفت مذاکرات عضویت مولداوی در اتحادیه اروپا کمک کند؛ زیرا روند عضویت این دو کشور در برخی مراحل به یکدیگر مرتبط است. بوداپست پیش‌تر اعلام کرده بود تا زمانی که اوکراین قانونی برای تقویت حقوق آموزشی و فرهنگی اقلیت مجار در منطقه ترانس کارپاتیا تصویب نکند، با پیشرفت بیشتر

مجارستان روز گذشته (چهارشنبه) با رفع مانع خود بر سر دو فصل از مذاکرات عضویت اوکراین در اتحادیه اروپا، زمینه را برای گشایش این دو فصل فراهم کرد و نشان داد در صورت تصویب قانون مربوط به حقوق اقلیت‌های قومی در اوکراین، آماده لغو وتوی خود است. این اقدام، یکی از موانع اصلی پیش‌روی مذاکرات عضویت اوکراین در آستانه نشست